

Doğa çılgınlığının eline tutsak düşerken; Transgenik ürünler kader mi ?

Doğrusu, insanın bazen isyan edesi geliyor! Bu nasıl bir gidiştir?
Bu ne boşverci, neme lazımcı, bize bir şey olmazcı bir tutumdur?
Anlamak kolay değil, bu körlüğü!

Emanet aldığımız yerkürenin başına, özellikle son 30-40 yılda getirdiğimiz felaketlerin bedelini kendi günlük yaşantımızda bile türlü olumsuzluklarla ödemekten hala bıkmadık mı? Tarih boyunca insanoğlu, birtakım keşifleri ve buluşları hep, macera tutkunu insanların çılgınlık boyutundaki arayışları, çırpınışları ve mücadeleleriyle elde etmiştir. Ancak, o çılgınların ana hedefi; keşfetmek, öğrenmek, yaşamak ve insanlığa hizmet etmektir. Dolayısıyla yerküreye karşı herhangi bir zarar verme durumu söz konusu değildi.

Oysa, günümüzde öyle mi ya? Şimdiki çılgınlar, doğa anayı üzüp ağlatıyor, dünyanın aklını başından alıyor; yakıyor, yıkıyor, kısa günün karı olarak öne sürdükleri pek çok teknolojik gelişmenin bedelini, sadece bugünü yaşayanlara değil, gelecek kuşaklara da acı içinde çekirtmekten çekinmiyorlar. Kendi yaşadıkları gezegenin yavaş yavaş mahvolmasını bile kayıtsızlıkla karşılayıp, hatta Neronvari bir acımasızlıkla seyredenler de yine aynı insanlar üstelik. Sonra da kalkıp, kıyametten korktuklarını sayıklıyorlar. Bu ne ikiyüzlülükse!

Çocukluğumuzdan beri ailelerimizin öğrettiği insanlık tarihinden süzölmüş doğrular ve eğitim hayatı boyunca aldığımız doğa sevgisi yönlü bilgiler nedeniyle, çevremize zarar vermeden yaşamaya çalışmanın yorgunluğuna, kötü niyetlilerin bozduğu doğanın yüklediği stresi de ekleyerek yaşamaya çalışıyoruz. Hiçbir şeyi dert etmeden, gününü gün ederek yaşamamanın keyfini çıkaran boşvercilerin genişsabrılarına da hayıflanıp durarak ...

Son yılların yükselen belası (değeri veya modası demeye dilim varmıyor nedense) olarak nitelendirilebilecek olan transgenik yani genetik yapısı değiştirilmiş ürünler konusu da aynı çağrışımları yaptırmaya yetiyor, hassas yüreklere. Transgenik ürünler teknolojisinin, Cengiz Hanın gaddar ordularına benzer bir yıkıcılıkla hücum ettiği bitkiler dünyasında, el atmadiğı bir bitki grubu kalmayacak bu gidişle. Karaları basan su kütlesi gibi, üzerinde yaşanacak yer bırakmadan kaplayıp gidiyor doğal hayatın üzerini, insafsızca. Sanki bizler de, ağzı var dili yok, olacıklara seyirci kalmaya mahkum, zavallı kader kurbanlarıyız.

Ne münasebet! Kim demiş herkes teslim olacak diye? Bilimin yolu aydınlıktır dendiye, korku filmlerinin ünlü karakteri Dr. Frankenstein gibi çılgınların her yaptığına da teslim olunacak değil ya! Batılıların Franky Gıdalar dediğı bu tür genetik değişikliğe uğramış ürünlerin esiri olmak zorunda mıyız? Bizim büyük gelecek vaat eden, doğa dostu ekolojik ürün felsefemize ne olmuş ki? Bilimin ucube ruhlu transgeniğı varsa, doğanın da ekolojik ürünler adında bir sevgilisi var, bu da bize yetmez mi? Bilimin ruhuna saygı duyalım ama uzak dursun bizden bilimkeşlik !

Ünlü Amerikalı şair ve yazar Ella Wheeler Wilcox'un (1850-1919) dediğı gibi; "İsyan edilmesi gereken yerde, susma günahını işlemek; insanlardan ancak korkaklar üretir!" Peki o halde, "kim korkar bu vicdansız teknoloji mantığından" diye sormamak olur mu? Gıdalarımızı canavarlaştıran, bizleri en doğal hakkımız olan beslenme konusunda bile ürküterek, yediklerimizden şüpheyeye düşer bir hale getiren, teknolojinin bu obur ve acımasız yüzüne karşı haykıracak bir şeylerimiz yok mu? Tabii ki var ve bu Jaws kılıklı teknolojiye teslim olmak demek, kıyamet koşucularının yanına saf dizilmekten başka bir şey olamaz zaten.

Bu hararetli girişe niye ihtiyaç duydum ? Aslında, suya sabuna dokunmayan; kimseyi kızdırmadan, protesto etmeden, hoşgörölü ve denenip ispatlanmış iddialara yer veren bir bakış açısıyla dizilmiş bilimsel yazılar yazmak daha az baş ağrıtıcı olabilirdi.

Ama insan bazen, içini dökmek, feryadını haykırmak ve belki gerçekleri yüzlere vurmak için biraz olsun bu bilimsel kalıbın dışına çıkma ihtiyacı duyuyor. Hararetli yazılar da ancak bu tip bir düşünceyle söz konusu olabiliyor zaten. Yine de asıl konuya gelmek ve daha önce bu sayfalarda iki kez genişçe değindiğim, genetik değişikliğe uğramış ürünler konusuna yeniden girmek arzusundayım.

Pek çok dergi ya da gazetenin son aylarda sıkça değindiği transgenik ürünlerle ilgili gelişmeler aslında bir çok insanı ürkütmüş durumda. Zaten yüzlerce katkı maddesini isteği dışında, hazır ürünlerin içerisinde yiyor olmaktan sıkıntılı ve hatta çeşitli alerjilerle cebelleşip duran insanımızın; ilaç ve hormon kalıntılarıyla bunalan düşünceleri, şimdilerde daha bir karamsarlıkla dolu. Niye? Çünkü, teknolojinin yeni dayatması olarak karşımıza dikilen ve genetiği değiştirilerek çok vazgeçilmez bir şeymiş gibi piyasaya sunulan, daha doğrusu şimdilik gizli kapaklı bir şekilde bizlere yedirilmeye çalışılan gıda ürünlerinin varlığıyla pek çok insanın yüreğine korku salınmış durumda. Kim hangi keskin bilimsel gerekliliği öne sürerse sürsün, aklıma hep; Marmara depreminde denizin doldurulduğu yerlerde evleri mezara dönen insanların ölüme yenik düşmüş beden görüntüleriyle, doğanın geçici olarak verdiği yerleri sonunda nasıl da unutmadan su baskınıyla geri aldığıının ibretlik örnekleri geliyor. Milyonlarca yılda oluşan doğal dengeyle oynayan her el, sonuçta mutlaka istenmeyen bir olumsuzluğa neden oluyor. Nasıl ki, binlerce yılın imbiğinden süzüle süzüle mutlak doğruya ulaşmış anlamıyla atasözleri, pek çok konuya dört dörtlük bir örnek oluşturarak çözüm oluyorsa, doğa ürünlerinin de işte böyle bir oturmuş sistemi var.

Onunla keyfi oynamalar yapmak, zevk için değişiklikler yapmak, kim bilir geleceğimize hangi kötü senaryoların eklenmesine neden oluyordur. Peki, kimin buna hakkı var? Daha çok para kazanma uğruna geleceğimizi karartan bu tür teknolojik gelişmelere, körü körüne hayranlıklarla kapılıp, hemen teslim olmak mı daha akılcıdır yoksa bilimin genel kuralları içerisinde, iyice araştırılıp, gerekli denemeler yapıldıktan ve yan etkileri en düşük düzeye indirildikten sonra kabullenmeye yanaşmak mı?

Gelecek sayıda da bu konuya değinmek istediğimden, transgenik ürünler konusunda yayınlanmış değişik yazılardan alıntılar yaparak, konunun daha iyi anlaşılmasını sağlamak ve hatta dergimizin geçmiş sayılarında yayınlanan bazı transgenik sempatizanı yazılara da eleştiriler getirmek yoluyla, konunun dergimiz sayfalarında da karşılıklı tartışılmasını sağlamak istiyorum. Kendi yazdıklarımın da, transgenik tutkunlarınca eleştirilmesine hoşgörü ile bakabileceğime inanarak ...

Bu tür ürünlerin gerekliliğini savunanların, en fazla sarıldıkları dal; yeryüzündeki aç insanların ya da yeterince beslenemeyen toplulukların varlığı olduğundan, sanki transgenik ürünler çok daha verimliymiş de, dünya üretimindeki açığı bu yolla kapatmayı başarabileceklermiş gibi, hararetli iddialarda bulunuyorlar. Ancak, yapılan alan denemelerinin böyle bir verim üstünlüğünü haklı çıkarmadığı da, yine aynı gelişmiş ülkelerde hatta ABD’de yapılan çalışmalarla ortaya konmakta. Zaten 10-12 yıllık bir geçmişi olan bu yeni teknolojinin gerçek yüzü, önümüzdeki yıllarda daha iyi ortaya çıkacaktır.

Üstelik, bazı ürünlerde % 60-70 seviyesine ulaşmış olan transgenik ürün oranı ile, niye şu anda açlık çeken milyonların derdine çare bulunamıyor oluşu da oldukça garip bir durumdur. Afrika içlerinde açlıktan kırılan kitlelerin bu ürünleri alacak parası mı var da almıyorlar ? Zaten paraları olsaydı hiç aç mı kalırlardı ? Dünyanın tüm yüzeyini ürünle kaplasanız, ne faydası var bu fakir ülkelere ve onların zavallı insanlarına! Transgenik üretim tabii ki kader değildir ama görünen o ki, açlık o insanların kaderi olmuştur

Yabancı otlar ve böceklerle mücadele ederek verim kayıplarını önlemek, doğal olarak verim değerlerini ve elde edilen geliri arttıracaktır.

Ama bu sonuç, klasik metotlarla yapılan mücadeleye de sağlanmıyor mu ? Üstelik, transgenik üretimde, örneğin yabancı otla mücadele konusundaki yoğun ilaçlamalar zorunluluğuyla çevre kirliliği bakımından daha yüksek riskleri de beraberinde getirerek.

Bir diğer konu da kalite açısından sağlanan kolaylıklarmış! Daha sağlam, daha dayanıklı ürünler ortaya konacak, başka bitki ve hayvanlardan elde edilen üstün özellikteki genlerin aktarılmasıyla sıcakta, soğukta ve tuzluluğa karşı daha dayanıklı ürünler elde edilecekmiş. Olabilir! Bu çabalar, klasik metotlarla da sürdürülüyor uzun yıllardır. Ama doğaya zarar vermeden ve yüreklere şüphe bulutları yüklenmeden...

Üstelik, bugüne kadar doğal tekniklerle yürütülen çalışmalarda epeyce de yol alındı ve hemen her üründe verim, kalite ve dayanıklılığı arttırma konularında pek çok gelişme sağlandı. Ama bu her zaman olumlu bir sonuç verdi mi ki, daha fazlasını isteyelim! Örneğin; pazarlanması aşamasında zorluklar çıkardığı ve kolayca patlayıp bozulduğu için domatestede kalın kabukluluğa karşı yaratılan talep gereği geliştirilen o yusuvarlak ve kalın kabuklu ama pembemsi kırmızı renkteki suyu kıtlaşmış domatesleri koklayın önce bir; sonra da, kenarda köşede kalmış, yayla veya köy çeşidi olarak pazara yansıyan eğri büğrü ama kan kırmızısı renkte, ince kabuklu ve bol etli, bol sulu, mis gibi domates kokan ürünleri koklayın bakalım, fark hemen ortaya çıkıyor.

Talep yüksek olunca bilimsel çalışmalar, geniş kitleleri doyurabilmek ve üretilen ürünleri en uzaklara bile rahatça ulaştırabilmek için farklı kalite kriterlerini öne çekebiliyor tabii ki, ama kimsenin de bunu bir kurtuluş reçetesi gibi sunmaya hakkı olmamalı. Bir şeyler kazanılırken, karşılığında da bir şeylerin feda edildiği unutulmamalı. Malum, fizikteki bileşik kaplar kanunu öyle emrediyor beyinlere. Durdurulamayan noktadaki insan nüfusunu karşılayabilmek için bilimin zorla girdiği bu kavşakta, kaliteden fire vererek yaklaşılan son, damak tadına atılan kezzaptır, bu aslında tat ve lezzet dünyasının iflasıdır belki de.

Gelinen bu noktada, çaresizliğin acısından sıyrılıp, biraz sabırlı ve sağduyulu davranmak en iyisi yine de. Aç gözlü teknolojinin aceleci ve bitirim metotlarına hemen teslim olmadan, tartışarak, her yeniliği hemen alıp benimsemek yerine, haklılığı ve doğruluğu iyice tescillendikten sonra kabullenmeye yanaşmak ve en önemlisi de; doğada her şeyin bir alternatifinin bulunacağını bilerek, hiçbir bilimsel zorlamanın kaderimiz gereği olmadığına inanmak gerekiyor. Tıpkı, bütün yayılmışlıkları ve geçerliliklerine rağmen, örneğin; silaha, şiddete ve sigaraya karşı inatla karşıçıkanların ruhlarına sinen, haklı çıkma mutluluğunu yaşamak gibi!

Ahmet Nedim Nazlıcan 14/12/2004